

Vreemd, van een ander

WoordStudie

Vreemd, van een ander

In het Griekse Nieuwe Testament komt een aantal keren een merkwaardig woord voor, dat zowel zelfstandig als bijvoeglijk kan worden gebruikt. Dat is het woord *allogrios*. Als het bijvoeglijk wordt gebruikt, is de betekenis ‘van een ander’, ‘aan een ander toebehorend’, ‘andermans’, in de zin van ‘niet eigen’, ‘vreemd’. Als het zelfstandig wordt gebruikt, is de betekenis ‘vreemde’, in de zin van een niet vertrouwd, onbekend iemand. Het woord komt voor in de volgende Schriftplaatsen, gegroepeerd naar de betekenis:

Zelfstandig gebruikt: vreemde

Matteüs 17:25-26 – *Wat denk je, Simon, van wie heffen de koningen van de aarde tol of belasting: van hun zonen of van de vreemden? Toen hij nu zei: Van de vreemden, zei Jezus tot hem: Dan zijn de zonen vrij.*

Johannes 10:5 (2x) – *Wanneer hij al zijn eigen [schapen] heeft uitgedreven, gaat hij voor hen uit; en de schapen volgen hem omdat zij zijn stem kennen. Maar een vreemde zullen zij geenszins volgen, maar zij zullen van hem vluchten, omdat zij de stem van de vreemden niet kennen.*

Hebreeën 11:34 – *profeten die legers van vreemden op de vlucht dreven.*

Bijvoeglijk gebruikt: vreemd, van een ander, andermans

- Lucas 16:12 – En als u in dat van een ander (= God!) niet trouw bent geweest, wie zal u het uwe geven?
- Handelingen 7:6 – En God sprak aldus, dat zijn nageslacht bijwoner zou zijn in een vreemd land.
- Hebreeën 9:25 – (...) ook niet opdat Hij Zichzelf dikwijls offerde, zoals de hogepriester elk jaar ingaat in het heiligdom met vreemd bloed.
- Hebreeën 11:9 – Door het geloof verbleef hij als vreemdeling in het land van de belofte als in een vreemd land.
- Romeinen 14:4 – Wie bent u dat u andermans huisknecht oordeelt? Of hij staat of valt, gaat zijn eigen heer aan.
- Romeinen 15:20 – (...) en er een eer in heb gesteld het evangelie te verkondigen daar waar Christus nog niet genoemd was, opdat ik niet op andermans fundament zou bouwen.
- 2 Korintiërs 10:15 – (...) terwijl wij niet roemen buiten de maat op de arbeid van anderen.
- 2 Korintiërs 10:16 – (...) niet om te roemen in het arbeidsterrein van een ander.
- 1 Timoteüs 5:22 – Leg niemand snel de handen op en heb geen gemeenschap met de zonden van anderen.

Ten slotte: allotri-episkopos

De apostel Petrus lijkt zelf een nieuw woord te hebben bedacht, en wel een woord waarin hij het hierboven besproken woord *allotrios* combineert met het woord *episkopos* – dat ‘opziener’, ‘toezichhouder’ betekent –, tot *allotri-episkopos*. Het gaat om 1 Petrus 4:15, waar wij lezen: *Maar laat niemand van u lijden als moordenaar, dief, boosdoener of als bemoeial*. Het gaat om dit laatste woord, dat de NBG '51, de Telosvertaling en de Naardense Bijbel weergeven als ‘bemoeial’. De Statenvertaling geeft ‘een die zich met eens anders doen bemoeit’; Voorhoeve 1966 en HSV vertalen ‘iemand die zich met de zaken van een ander bemoeit’; NBV vertaalt ‘onruststoker’, de BGT ‘ruziezoeker’.

Een interessante vertaling geeft de Willibrordvertaling: ‘aanbrenger’, oftewel ‘valse aanklager’. Het zal u verbazen, maar geen van deze vertalingen is echt fout. Dat komt doordat Petrus in de hele Griekse literatuur de enige is die dit woord heeft gebruikt. We hebben dus geen vergelijkingsmateriaal.

Het gezaghebbende TDNT¹ geeft de volgende mogelijkheden:

- (1) iemand die kijkt naar, dus aast op andermans bezittingen;
- (2) een ontrouwe bewaker van aan hem toevertrouwde goederen;
- (3) bemoeial;
- (4) een valse aanklager; de keizers Nerva (96-98) en Trajanus (98-117) traden tegen dit soort mensen op.

Als ik deze suggesties nog eens overzie, zou ik de optie ‘bemoeial’ zeker handhaven. Maar omdat Petrus het woord *episkopos* in 1 Petrus 2:25 gebruikt in de betekenis van ‘opziener’ (daar zelfs als een aanduiding voor Christus), en hij in 1 Petrus 5:2 volgens sommige handschriften schrijft: ‘en houdt toezicht / opzicht’, houd ik rekening met de mogelijkheid dat hierin wellicht ook een vermaning ligt opgesloten voor een *opziener die zich met de kudde van een ander bemoeit* – en niet met de plaatselijke kudde, waar immers zijn eerste verantwoordelijkheid ligt. Dan zou het dus om een heel specifiek soort bemoeial gaan – zie nogmaals 1 Petrus 5:2, waar Petrus aan de oudsten schrijft: ‘hoedt de kudde van God die bij u is’.

Oude Sporen 2017



¹ H.W. Beyer, art. *allotri(o)episkopos*, in: *Theological Dictionary of the New Testament*, vol. II 621-622, Grand Rapids 1976.